

**UNIVERZITET U NOVOM SADU
FILOZOFSKI FAKULTET**

IZVEŠTAJ O OCENI DOKTORSKE DISERTACIJE
Poezija britanske popularne kulture 20. veka: poetika i hermeneutika
kandidatkinje *Bojane Vujić*

I PODACI O KOMISIJI

1. Datum i organ koji je imenovao komisiju:

12. septembar 2014. godine, Nastavno-naučno veće Filozofskog fakulteta u Novom Sadu

2. Sastav komisije:

dr Zoran Paunović, redovni profesor za užu naučnu oblast Engleska i američka književnost, 2006; Filozofski fakultet u Novom Sadu;

dr Arijana Luburić, docent za užu naučnu oblast Engleska i američka književnost, 2013; Filozofski fakultet u Novom Sadu;

dr Mihajlo Pantić, redovni profesor za užu naučnu oblast Srpska književnost; 2003, Filološki fakultet u Beogradu.

II PODACI O KANDIDATU

1. Ime, ime jednog od roditelja, prezime:

Bojana (Sava) Vujić

2. Datum rođenja, opština, republika

18. avgust 1981, Novi Sad, Novi Sad, Srbija

3. Datum odbrane, mesto i naziv magistarske teze:

2009, Filozofski fakultet u Novom Sadu, *Dramsko stvaralaštvo Vladimira Nabokova i dramski elementi u njegovim američkim romanima*

4. Naučna oblast iz koje je stečeno zvanje magistra nauka:
-

III NASLOV DOKTORSKE DISERTACIJE

Poezija britanske popularne kulture 20. veka: poetika i hermeneutika

IV PREGLED DOKTORSKE DISERTACIJE

Doktorska disertacija *Poezija britanske popularne kulture 20. veka: poetika i hermeneutika*, kandidatkinje Bojane Vujin obuhvata 265 kucanih strana. Podeljena je na sledeća poglavlja: 1. Uvod (str. 3-27); 2. Pesme o ljubavi (28-99); 3. Narativne pesme (100-144); 4. Pesme o unutrašnjem svetu (145-201); 5. Pesme o spoljašnjem svetu (202-236); 6. Zaključak (237-250); 7. Dodatak (251-255); 8. Literatura (256-265). Disertacija sadrži i apstrakt, na srpskom i engleskom jeziku.

V VREDNOVANJE POJEDINIH DELOVA DOKTORSKE DISERTACIJE

Na samom početku, potrebno je istaći da doktorska disertacija Bojane Vujin, naslovljena *Poezija britanske popularne kulture 20. veka: poetika i hermeneutika* predstavlja po mnogo čemu izuzetan naučni rad. Kloneći se rutinskog pristupa i osrednjosti čija se svrha iscrpljuje u popunjavanju predviđenog broja stranica, kandidatkinja je ispisala misaono i stilski čistu, celovitu i zaokruženu književno-kulturološku studiju. Očigledna intelektualna i emotivna prisnost s odabranom temom, nije autorku ove disertacije pvela stranputicama naučno neutemeljenog impresionističkog pristupa; ta je prisnost, međutim, svakako pomogla Bojani Vujin da odmerenim tonom i izgrađenim književnim stilom ispiše studiju koja svežinom i oštrinom uvida otvara nove podsticajne puteve razmišljanja.

Kandidatkinja je krenula od pretpostavke da se tekstovi popularnih pesama mogu posmatrati kao poezija, i da za njihovu analizu treba koristiti iste metode kao i kod tradicionalnih pesama. Odabran je hermeneutički pristup, zbog toga što takvo tumačenje ostavlja prostora za dvostruki nivo značenja – onaj koji je tekstu namenio autor i onaj do koga interpretacijom dolazi kritičar.

Naravno, ni jedan ni drugi sloj nisu uvek potpuno jasno utvrđeni i nedvosmisleni, ali tumačenje je proces, a ne stanje, tako da se različita značenja uvek smenjuju, menjaju i nadopunjuju, u zavisnosti od okolnosti pod kojima se do njih dolazi. Kontekst tumačenja, takođe, igra veliku ulogu u tome kakve asocijacije budi određena pesma; na primer, Lenonova numera 'Happiness Is A Warm Gun' dobija ironično i zloslutno značenje kada se imaju u vidu okolnosti njegove smrti, bez obzira na to što pesma u trenutku nastajanja nije imala, niti je mogla imati, ikakve veze sa događajima koji će se desiti tek mnogo kasnije. Ovo se, ukazuje kandidatkinja, može posmatrati u sklopu Eliotove ideje tradicije i individualnog talenta – ne samo da ranije napisana dela ili istorijski događaji formiraju značenje nekog budućeg dela, nego se i promišljanje o ranijim delima i događajima i njihovo doživljavanje menja u zavisnosti od elemenata vezanih za ono što je usledilo kasnije – konkretno, recimo, ne samo da *Hamlet* utiče na naše razumevanje „Ljubavne pesme Dž. Alfreda Prufroka“ ('The Love Song Of J. Alfred Prufrock'), nego i „Prufrok“ menja naše shvatanje *Hamleta*, bez obzira na to što je istorijski nastao posle njega. Ovo dvosmerno povezivanje značenja omogućava, kako čitaocima/slušaoциma/ kritičarima da bolje shvate neko delo, tako i autorima da svoje ideje smeste u odgovarajući kulturni i umetnički kontekst, te da aluzijama impliciraju određene ideje koje onda i ne moraju eksplicitno da spomenu.

Kada je reč o odabiru muzičkih grupa koje su se našle u središtu ove analize, na njega su uticala dva faktora. Prvi se tiče fokusa istraživanja, koji je bio usmeren na britansku popularnu kulturu; stoga su u obzir došli samo britanski bendovi, i to ne oni koji su samo poreklom iz Velike Britanije, a zapravo – kako kroz kulturu koja je na njih uticala, tako i vlastitim umetničkim izrazom – bliži Americi (kakvi su, recimo, Rolingstounsi /The Rolling Stones/), već oni koji zaista mnogo toga duguju upravo britanskoj tradiciji (na primer, mjuzik-holu, salonskoj komediji ili nonsensu). Drugi faktor vezan je uz način pisanja, izvođenja i prezentovanja muzike, kao i opšti umetnički utisak autora. Ovde je od velike pomoći bio članak Kira Kitlija pod nazivom 'Reconsidering Rock', koji je kandidatkinji omogućio uobličavanje ovih ideja svojom teorijom o „autentičnosti“ u rok i pop muzici. Kitli muzičare deli u dve grupe, romantičarske i modernističke stvaraoce, tvrdeći da i jedna i druga grupa polažu podjednaka prava na epitet „autentičnog“, s tim što do njega dolaze na različite načine. Romantičarsko autentični autori, tako, više su vezani uz tradiciju, otvorenost, direktnost, „prirodni“ zvuk i skrivanje tehnoloških pomagala, i uglavnom stvaraju u žanrovima folka, bluz, rokenrola ili kantrija. Modernistička autentičnost očituje se kroz eksperimentisanje, avangardu, iznenadne stilske promene, slavljenje tehnologije, ironiju i namerno preterivanje, a muzički žanrovi kroz koje se ostvaruje jesu klasična i umetnička muzika, pop i soul. S obzirom na to da je većina studija popularne muzike

posvećena romantičarski autentičnim stvaraocima, delovalo je logično da se u ovom radu krene u suprotnom pravcu; stoga su za predmet ove analize odabrani modernistički autentični autori. Spajanjem ova dva faktora, uobličile su se osobine koje je trebalo da odlikuju muzičke grupe koje će postati predmetom ovog istraživanja: da budu britanske, kako poreklom, tako i umetničkim izrazom, te da budu modernistički autentične – da naglasak stave na tehnološku stranu snimanja muzike, poigravanje sa klasičnim muzičkim tekstom i eksperimentisanje sa zvukom, i da kao deo stilske izraza uključe ironiju, hiperbolu, žanrovsku raznolikost i opštu eklektičnost. Osim toga, da bi se stvorila bolja slika o pop-kulturnom stvaralaštvu u britanskoj muzici dvadesetog veka, trebalo je odabrati one bendove koji, zajednički, odslikavaju izvesni kontinuitet u tom izrazu. Idealnu kombinaciju činila bi tri benda; jedan s početka popularnog muzičkog stvaralaštva, drugi iz njegovog srednjeg perioda, i treći iz današnjeg doba. Kao odgovor na sve ove zahteve, izdvojile su se tri grupe: Bitlsi, Kvin i Mjuz. Dodatni podstrek za analiziranje dela čiji su autori upravo ova tri benda pružila je njihova međusobna povezanost u stilskom i intertekstualnom smislu; na taj način, bilo je moguće pratiti šta je to s generacijama u britanskoj modernistički autentičnoj popularnoj muzici ostalo isto ili slično, a šta se promenilo; time je ostvaren bolji i potpuniji uvid u taj oblik umetničkog i popularnog stvaralaštva.

Prvo poglavlje nosi naziv „Pesme o ljubavi“. Namerno nije odabrana fraza „ljubavne pesme“, zato što ona ima konotacije romantične ljubavi, koja nije bila isključiva tema ovog poglavlja. Ovo je nesumnjivo najobimniji deo rada, više nego dvostruko duži u odnosu na četvrto poglavlje, na primer. Time se potvrđuje pretpostavka data u uvodnom delu poglavlja, koji govori o ljubavnoj poeziji uopšte, da poezija popularne kulture prati trendove prisutne u tradicionalnoj poeziji, te da je i njena najčešća tema ljubav. Zanimljivi su rezultati poređenja, najpre procenta koji ljubavne pesme zauzimaju u celokupnom stvaralaštvu triju analiziranih bendova, a potom i načina kojima pripadnici različitih generacija govore o toj sveprisutnoj temi. Takođe, postotak koji ljubavnim pesmama pripada u odnosu na ukupni opus doveden je u vezu sa godinama njihovih autora, i zaključeno je da, što su autori mlađi, to više pišu o ljubavi. Tako, na primer, prva tri – pa i četiri – albuma Bitlsa posvećena su gotovo isključivo pesmama o ljubavi. Prva dva albuma, *Please Please Me* i *With The Beatles*, obiluju pesmama koje se tiču romantične ljubavi, i koje su uglavnom stidljive i smerne u svom pristupu. One najčešće govore o ljubavnoj patnji i čežnji, a način na koji se obraćaju predmetu ljubavi vrlo je specifičan – često se o voljenoj osobi govori na posredan način, čime se, s jedne strane, uspostavlja odgovarajuća distanca između lirskog subjekta i onoga kome su njegove reči upućene, a s druge, formira veza između pevača, kao nekoga ko se ispoveda, i slušaoca, kao nekoga kome je ta ispovest

namenjena. O seksualnoj strani ljubavi ne govori se eksplicitno, premda se, uz pomoć igara rečima, na nju posredno aludira. Dva naredna albuma Bitlsa, *A Hard Day's Night* i *Beatles For Sale*, uvode i gnevne i osvetoljubive pesme, a počevši od ploče *Help!*, menja se najpre pristup, pa i tematika u njihovim stihovima, da bi od albuma *Rubber Soul* primat polako preuzele narativne kompozicije. To, naravno, ne znači da Bitlsi prestaju da pišu ljubavne pesme, ali one sada postaju promišljenije i zrelije. Ovde se, takođe, javljaju i drugi oblici ljubavi – platonska ljubav prema prijateljima ili porodična prema roditeljima ili deci. Na njihovim poslednjim pločama počinje da se govori i o seksualnoj strani ljubavi, kao na primer u pesmama 'Happiness Is A Warm Gun' ili 'I Want You', ili da se na nju aludira dvosmislenima frazama poput one u naslovu pesme 'Come Together'. Ovo poslednje naročito se odnosi na Lenonove kompozicije; Makartni o ljubavi nastavlja da piše na manje eksplicitan način, dok Harisonove ljubavne pesme u najvećem broju slučajeva iskazuju jednaku opčinjenost predmetom ljubavi kao i ranije, s tim da su njihov ton i atmosfera sada zreliji, kao u pesmi 'Something'. Osim toga, o ljubavi se često govori kao o konceptu, u pesmama koje nisu posvećene nekoj osobi, već samoj ideji ljubavi, i u kojima Bitlsi na sebe preuzimaju ulogu glasnogovornika generacije šezdesetih godina. Primer za ovo može se naći u pesmama 'The Word' ili 'All You Need Is Love'. Kada je reč o Kvinu, s obzirom na to da su oni bili nešto stariji u odnosu na Bitlse i Mjuz kada su počeli s radom, u njihovim prvim ljubavnim pesmama nema mladalačke čežnje – u njima od samog početka ima i otvorene seksualnosti. Dok Dikon, Mej i Tejlor imaju manje-više konstantan stav prema ljubavi tokom godina, Merkjurijev se osetno menja: moglo bi se reći da njegove pesme prate obrazac delimično prisutan kod Bitlsa, i postepeno postaju sve eksplicitnije, da bi na kraju opet bile svedenije. Ovo se može dovesti u vezu sa Merkjurijevim postepenim prihvatanjem vlastite homoseksualnosti – on o ljubavi, stoga, najpre piše kao o nečemu dragocenom i novom ('You Take My Breath Away'), potom mnogo prostora posvećuje njenoj seksualnoj strani ('Body Language'), a zatim je tretira kao samo još jednu u nizu drugih zanimljivih tema. U pojedinim pesmama, dekonstruiše se heteronormativnost, ali to se uglavnom čini na posredan, implicitan način, kroz aluzije i parodiju. I kod Kvina je romantična ljubav oblik koji zauzima najviše prostora, premda se i njihovom opusu mogu naći ljubavne pesme posvećene prijateljima, članovima porodice, ljubimcima, pa čak i automobilima. Svaki od četvorice članova benda temi pristupa na sebi svojstven način, tako da njihov zajednički rad daje mnoštvo zanimljivih pogleda na ljubav. Najzad, Mjuzove ljubavne pesme na scenu ulaze praćene gnevom i osvetoljubivošću; na njihovim prvim albumima, dominantno osećanje je ogorčenost, a neretko se iskazuje očajanje zbog loše situacije u kojoj se lirski subjekt nalazi ('Time Is Running Out') i nemogućnosti ili

nedovoljne volje da se iz nje izade ('Stockholm Syndrome'). Kasnije ljubavne pesme su umerenije u tonu, a često su vezane i uz druge teme, uglavnom političke ('Resistance'). I ovde je dominantna romantična ljubav, premda se mogu uočiti i neke pesme posvećene prijateljima ili, u slučaju numere 'Follow Me', deci. Ljubav, ipak, nije najčešća tema grupe Mjuz; oni više prostora posvećuju spoljašnjem svetu – politici, ekonomiji, nauci, tehnologiji.

Drugo poglavlje naslovljeno je „Narativne pesme“. U njegovom uvodnom delu objašnjeno je šta je to narativna poezija i napomenuto da su „prave“ narativne pesme zapravo prilično retke u rok i pop poeziji; stoga su se pod pojmom „narativna poezija“ podrazumevale one pesme u kojima je radnja dinamična i usmerena ili na neku priču, ili na opis nekog lika. I u ovoj vrsti poezije prednjače Bitlsi, pogotovo Makartni, čije fino konstruisane epizode iz malih života malih ljudi vrlo lepo funkcionišu kao tekstualna paralela njegovim melodijski zaokruženim kompozicijama. Primetno je da se ovakva vrsta poezije na albumima Bitlsa javlja počevši od ploče *Rubber Soul*, da bi vrhunac doživela na *Belom albumu*, a potom se gotovo izgubila na pločama *Abbey Road* i *Let It Be*. Makartni, naravno, nije jedini član Bitlsa koji je pisao ovakvu vrstu poezije; tu je i Lenon, čije narativne pesme manje služe tome da opišu neku epizodu, a više tome da nešto ismeju ili barem daju kakav ironičan komentar ('Norwegian Wood' ili 'A Day In The Life'), i kao takve mogu se možda pre posmatrati kao refleksivne ili angažovane pesme s narativnim elementima. U Kvinovom stvaralaštvu, mogu se uočiti dve različite narativne struje – jedna je povezana s njihovim ranim albumima i uglavnom je prisutna u Merkjurijevim pesmama, a druga je usledila kasnije i čine je pesme sva četiri člana benda. Pesme koje spadaju u prvu grupu mogu se posmatrati kao narativna celina – one opisuju izmišljeni svet Raj, njegove bajkovite predele i fantastične stanovnike, a inspiraciju crpe iz viktorijanskog perioda – vilinskog slikarstva i poezije sa elementima fantastike kakva se može naći u delima Roberta Brauninga (čija pesma „Hamelinski frulaš“ je i korišćena kao intertekst jedne od ovih kompozicija) ili Kristine Rozeti (Christina Rossetti). U ovu grupu mogla bi se svrstati i pesma 'The Fairy-Feller's Master Stroke', iako je ona u suštini samo stihovani i muzički opis istoimene slike Ričarda Dada, i kao takva, mogla bi se povezati i sa Lenonovima pesmama 'Being For The Benefit Of Mr Kite!' i (delimično) 'Lucy In The Sky With Diamonds', čiji autor takođe u njima opisuje ono što vidi na posteru, odnosno, crtežu. Ova tri likovna dela nalaze se u Dodatku rada, kako bi (bukvalno) ilustrovala ono o čemu navedene pesme govore. Drugu grupu Kvinovih narativnih pesama čine one numere koje, kao i kod Bitlsa, opisuju neke događaje ili likove, i kroz te opise pričaju neku priču. Među njima bi se mogle izdvojiti Mejova '39' ili Dikonova 'Spread Your Wings' – i ovde je reč o pripovestima pretočenim u pop muziku.

Kada je reč o Mjuzu, njihove pesme se tek vrlo retko mogu svrstati u narativne, s obzirom na to da su tematski najčešće vezane za politiku, a strukturno više funkcionišu kao niz asocijacija nego kao jedinstvene priče s nekakvom fabulom. Najupečatljivija među njihovim malobrojnim narativnim pesmama svakako je simfonija 'Exogenesis', čija tri stava, 'Overture', 'Cross-Pollination' i 'Redemption' pripovedaju o grupi astronauta koji odlaze u svemir u potrazi za novim naseljivim svetovima, čime ova numera aludira na Mejovu već pomenutu kompoziciju '39'.

Treće poglavlje dobilo je naziv „Pesme o unutrašnjem svetu“. U njegovom uvodnom delu dati su alternativni nazivi za ovu vrstu poezije (refleksivna, introspektivna, meditativna, filozofska, gnomska) i objašnjeno je da je naziv „pesme o unutrašnjem svetu“ odabran zbog toga što su u ovu grupu svrstane pesme koje se fokusiraju na lična osećanja i razmišljanja autora i/ili lirskog subjekta, bez obzira na način na koji se ta razmišljanja manifestuju u poeziji. U sklopu ovog poglavlja obrađene su pesme koje se bave pitanjima života i smrti, umetnosti, razuma, stvaranja, religije, te sličnim ličnim temama. Opet je primećeno da Bitlsi ovim idejama počinju ozbiljnije da se bave tek počevši od albuma *Help!*, s obzirom na to da njihovim ranijim pločama dominira ljubavna poezija. Od trojice autora u bendu, ovim promišljanjima najviše prostora posvećuje Harison, koji često piše o religiji, samospoznaji i duhovnosti, što se može uočiti u pesmama kao što su 'Within You Without You', 'The Inner Light' ili 'Long Long Long'. U Lenonovoj introspektivnoj poeziji važno mesto zauzimaju pesme inspirisane viktorijanskim žanrom nonsensa, koje na lingvistički i logički inovativan način preispituju percepciju, jastvo i svet. Najupečatljivije među ovim pesmama jesu 'I Am The Walrus', 'Strawberry Fields Forever' i 'Lucy In The Sky With Diamonds'. Što se tiče Makartnija, on najbolje rezultate i ovde postiže kada svoj dar za melodiju i pričanje priča kombinuje sa promišljanjima o životu, što se najbolje vidi u pesmi 'Eleanor Rigby'. Ni ovde Bitlsi ne odustaju od „prosvetiteljske“ uloge, te povremeno pišu i o istočnjačkim duhovnim idejama, nadahnuti halucinogenim iskustvom, što vrlo efektno ilustruje pesma 'Tomorrow Never Knows'. Kada je reč o Kvinu, njihove pesme o unutrašnjem svetu kreću se od promišljanja o odrastanju, sećanju ili ljubavi, pa do ozbiljnijih razmatranja večnosti i smrti. Ovo poslednje naročito je prisutno na njihovim poslednjim albumima, nastalim dok je Merkjuri bukvalno bio na samrti, zbog čega su pesme napisane u ovom periodu, a posvećene temama života i smrti, mnogo nesporednije nego što bi bile da se o njima razmišljalo prosto kao o udaljenim, hipotetičkim konceptima. Ova promišljanja kreću se od svođenja sračuna ('Was It All Worth It'), crnog humora ('I'm Going Slightly Mad'), prkosa ('The Show Must Go On'), pa do mirenja sa sudbinom i želje za utehom ('Mother Love'). Osim

ovakvih pesama, tu su i one – uglavnom Tejlorove – koje govore o nostalgiji i detinjstvu, kao i one koje se bave dobrim i lošim stranama života, kakva je Dikonova i Merkjurijeva 'Pain Is So Close To Pleasure'. Mjuz, s druge strane, u skladu s dobom u kome žive, često pišu o tome kako tehnologija i tehnokratija utiču na ljude, te kako se može razlikovati pravi od virtualnog života i da li takva razlika uopšte postoji, što se može videti u pesmama poput 'Plug In Baby' ili 'New Born'. Kroz metafore o svemiru i astronomske slike, oni govore o alijenaciji i besmislenosti postojanja ('Space Dementia'), a često se bave i religijom, i to njenom kritikom, koja je neretko vrlo oštra ('Megalomania'). Pored ovih, za Belamija uobičajenih tema, tu su i one posvećene nešto ličnijim problemima, a čiji je autor Vulstenhoum – u dvema pesmama sa albuma *The 2nd Law*, on govori o svojoj borbi sa alkoholizmom i nevoljama kroz koje je prošao na tom putu. Statistički posmatrano, pesme o unutrašnjem svetu zauzimaju drugo mesto – od njih su zastupljenije samo pesme o ljubavi – i stoga je treće poglavlje u ovom radu drugo po obimu. Napokon, četvrto poglavlje, naslovljeno „Pesme o spoljašnjem svetu“, posvećeno je onim pesmama u kojima se fokus premešta s lirskog subjekta na svet oko njega, i koje se bave političkim, društvenim ili angažovanim temama. I ovde je na početku uvedena naslovna fraza i objašnjeno je zbog čega je odabrana baš ona, a dat je i kratak osvrt na angažovanu umetnost uopšte. S obzirom na to da su predmet ove disertacije modernistički autentični stvaraoci, koji više prostora posvećuju umetnosti i zvuku nego politici i tekstu, očekivalo se da pesme o spoljašnjem svetu zauzmu najmanje mesta u njihovom stvaralaštvu. Ovo očekivanje ispostavilo se kao tačno u slučaju Bitlsa i Kvina (njihova malobrojnost kod Bitlsa čak je predstavljala iznenađenje), ali je bilo potpuno pogrešno kada je reč o Mjuzu, čije pesme najčešće govore upravo o ovakvim temama. Opet, sledeći obrazac prethodne tri grupe pesama, Bitlsi ozbiljnije počinju da se bave spoljašnjim svetom tek na svojim kasnijim albumima, i može se zaključiti da ovakve teme članovi benda (a naročito Lenon) počinju da razvijaju tek kao solo-umetnici. Kvinove angažovane pesme – naročito Mejove – neretko su problematične u tonu, jer lirski subjekt prečesto zauzima propovedničku poziciju i s jedne strane, postavlja se kao neko ko je moralno superioran, a s druge, publici objašnjava ideje koje se sasvim lako mogu razumeti bez ikakvih autorskih upliva. U pisanju ovih pesama prednjače Mej i Tejlor, a njihovi subjekti se kreću od opisa situacije u svetu, preko nepoverenja prema tehnologiji, do razmatranja istorijskih političkih nepravdi. Dikon i Merkjuri se ovakvim temama ne bave često, premda se mora napomenuti da je Merkjuri autor verovatno najproblematičnije pesme u Kvinovom katalogu, 'Don't Try Suicide', u kojoj se o jednoj delikatnoj temi govori na zabrinjavajuće ležeran način. Najangažovaniji album Kvina, 'The Works', nastao je sredinom osamdesetih godina dvadesetog

veka i shodno tome stoji kao spomenik dobu u kome je politika uspevala da zaokupi čak i u suštini apolitične stvaraoce kakvi su bili članovi grupe Kvin. Što se tiče Mjuza, politika je njihova najomiljenija tema, ali ona se istražuje kroz prizmu ekonomskih odnosa i teorija zavere, popularnih u današnje doba, tako da se javljaju ideje kao što je CIA-in tajni program kontrole uma ('MK Ultra') ili invazija vanzemaljaca koju će organizovati svetski vladari ('Exo-Politics'). Oni se takođe dotiču i događaja s početka dvadeset prvog veka i „Rata protiv terorizma“, što se može videti u pesmama poput 'Soldier's Poem', a neretko pozivaju na ustanak ('Uprising') i zahtevaju nasilne promene ('Assassin' ili 'Unnatural Selection'). Još jedna bitna tema jeste distopijska budućnost, a za njeno dočaravanje često se koriste orvelovske slike ('Resistance', 'United States Of Eurasia'). Poslednji (za sada objavljen) album Mjuza, *The 2nd Law*, sledeći drugi zakon termodinamike, govori o energiji i njenom traćenju, kao i pojačanju entropije i posledičnom stanju haosa. Na ovaj način, oni upozoravaju na to da je vrlo moguće da će se, zahvaljujući bezobzirnosti čovečanstva, uskoro ispuniti najgore prognoze naučnika i analitičara. Ovim zapažanjima, kandidatkinja s uspehom i na sasvim prikladan način zaokružuje glavni deo svoje disertacije.

VI SPISAK NAUČNIH I STRUČNIH RADOVA KOJI SU OBJAVLJENI ILI PRIHVACENI ZA OBJAVLJIVANJE NA OSNOVU REZULTATA ISTRAŽIVANJA U OKVIRU RADA NA DOKTORSKOJ DISERTACIJI

- Vujin, B. „Popularno nije sinonim za loše: dečija književnost i rok poezija“. *Detinjstvo*, Novi Sad: Zmajevе dečje igre, 4/2010 (XXXVI), str. 43-48.
- Vujin, B. „The Road to Hell is Paved with Yellow Brick: Emerald City as Pop-Culture's Metaphor for Disillusionment“. *BAS Journal*, Timisoara: Timisoara University Press, Vol. XVII, 2011, pp. 51-60.
- Vujin, B. „'A Vampire with a Soul? How Lame is That?' – Auto-Referentiality in *Buffy the Vampire Slayer*“. *BAS Journal*, Timisoara: Timisoara University Press, Vol. XVIII, 2012, pp. 25-33.
- Vujin, B. „The walrus was Alice: the influence of Lewis Carroll's *Alice* books on John Lennon's lyrics“ na prvoj konferenciji *English Language and Anglophone Literatures Today (ELALT)* održanoj u Novom Sadu 19. marta 2011.
- Vujin, B. „The Greatest Song Ever Written: The Meaning behind *Bohemian Rhapsody*“ na drugoj konferenciji *English Language and Anglophone Literatures Today (ELALT)*, održanoj u Novom Sadu 16. marta 2013.

VII ZAKLJUČCI, ODNOSNO REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Tema doktorske disertacije Bojane Vujin jeste poezija britanske popularne kulture dvadesetog veka, odnosno, stihovi pop i rok pesama britanskih muzičkih autora. Polazna teza disertacije zasniva se na pretpostavci da se tekstovi popularnih pesama mogu smatrati poezijom, te da se uobičajene metode koje se koriste pri analizi tradicionalnog pesničkog stvaralaštva mogu upotrebiti i kada je reč o pop i rok tekstu. Iako se popularna muzika odavno posmatra kao bitan činilac u kulturi dvadesetog i dvadeset prvog veka, i kao takva jeste predmet brojnih kritičkih studija, primećuje se iznenađujuća činjenica da se te studije uglavnom bave njenom kulturološko-sociološkom ulogom, zbog čega je i istražuju upravo iz tog ugla. Za razliku od njih, ova disertacija usredsređena je na pesničke elemente popularne muzike (poetika), i to tako što ih tumači kao i svaki drugi književni tekst (hermeneutika). Ponekad se ovoj analizi dodaje i muzikološka, jer se značenje popularnih pesama stvara kombinacijom tekstualnog i muzičkog aspekta. U odabiru umetnika čiji je rad postavljen u središte analize od velike koristi bila je teorija Kira Kitlija (Keir Keightley) o romantičarskoj i modernističkoj autentičnosti popularne muzike. S obzirom na to da su studije popularne muzike uglavnom posvećene romantičarsko autentičnim stvaraocima, predmet istraživanja ove disertacije jesu tri modernističko autentične grupe, a to su Bitlsi (The Beatles), Kvin (Queen) i Mjuz (Muse). Njihovi tekstovi su tematski podeljeni u četiri grupe: pesme o ljubavi, narativne pesme, pesme o unutrašnjem svetu i pesme o spoljašnjem svetu; i analizirani su u skladu sa takvom podelom. Nakon izvršene analize, izveden je zaključak da se tekstovi rok i pop pesama uistinu mogu smatrati poezijom, čak i kada stihovni element neke pesme služi pre svega kao pratnja muzičkom. Na ovaj način, utvrđeno je da pop i rok poeziji i te kako pripada mesto u širokoj i raznorodnoj oblasti pesničkog stvaralaštva.

VIII OCENA NAČINA PRIKAZA I TUMAČENJA REZULTATA ISTRAŽIVANJA

Originalne i naučno relevantne zaključke svog opsežnog istraživanja, sprovedenog s istinskom posvećenošću ali i čvrstom naučnom utemeljenošću, Bojana Vujin je metodološki precizno, preglednim i jasnim stilom izložila u svojoj doktorskoj disertaciji pod naslovom *Poezija britanske popularne kulture 20. veka: poetika i hermeneutika*.

IX KONAČNA OCENA DOKTORSKE DISERTACIJE

Doktorska disertacija Bojane Vujin, pod naslovom *Poezija britanske popularne kulture 20. veka: poetika i hermeneutika.*, u potpunosti je usklađena s planom istraživanja izloženim u prijavi teze. U tehničkom i strukturnom pogledu, odlikuje se uzornom realizacijom svih metodoloških zahteva. Po svojim sveukupnim dometima u potpunijem osvetljavanju postkolonijalne književnosti, ali i postmodernističke anglofone književnosti u celini, ova disertacija predstavlja vredan doprinos anglistici i nauci o književnosti. Visoka naučna vrednost disertacije utemeljena je na relevantnim teorijskim studijama i pronicljivom kritičkom iščitavanju odabranih dela.

X PREDLOG

Na osnovu ukupne ocene rada, komisija predlaže da se doktorska disertacija pod naslovom *Poezija britanske popularne kulture 20. veka: poetika i hermeneutika.* prihvati, te da se kandidatkinji Bojani Vujin odobri pristup odbrani rada i sticanje akademskog zvanja doktora književnih nauka.

U Novom Sadu, 19. septembra 2014.

dr Zoran Paunović, redovni profesor za užu naučnu oblast Engleska i američka književnost, 2006; Filozofski fakultet u Novom Sadu;

dr Arijana Luburić Cvijanović, docent za užu naučnu oblast Engleska i američka književnost, 2013; Filozofski fakultet u Novom Sadu;

dr Mihajlo Pantić, redovni profesor za užu naučnu oblast Srpska književnost; 2003, Filološki fakultet u Beogradu.

